

בס"ד
פר' בראשית
גיליון שי"ח
שנה ז'
תשרי תשפ"ו

בדרכו אמונה

במשנת מרן רשכבה"ג הדרך אמונה זללה"ה

יארצייט השישי לרבינו הגדול מרן פוסק הדור הגר"נ קרליץ זצוק"ל – נביא לע"נ מכתבי רבותינו

ירקות מ"היתר מכירה" הם ספיחין גמורים

בס"ד ד' כסלו תשס"ח
היות וראינו שמפרסמים דברים שאינם, בענין שמיטה החמורה אשר כל קיומנו בארץ תלוי בקיומה. ושמענו שהדברים גרמו רפיון גדול אצל חלק מהצבור, ראינו להעמיד הדברים על אמיתותם. דעת מרן החזון איש זצוק"ל שהמכירה הנהוגה הכללית היא חוכא ואיטלולא ואין בה ממש. ומה שכתוב בספר ... להרב שדעת החזו"א שיש גמירות דעת למוכרים במכירה הכללית - דבר הבל הוא זה, להכחיש את הידוע. (ומה שהביא מהחזו"א בסימן י' אינו ענין כלל ועיקר להמכירה הנהוגה וכמבואר בכתבי קה"י החדשים סימן כ"ה).

והדין פשוט שהירקות מ"היתר מכירה" הם ספיחין גמורים, ובכל חומר מאכלות אסורות, ואין שום הבדל בינם לבין הירקות שבשוק.

עוד בספר הנ"ל, קבע במסמרות, כביכול ע"פ שו"ת מהרשד"ם, שבת דינו של מרן הב"י עשו חרם למי שמחמיר ושומר קדושת שביעית בפירות נכרים. ועל פי זה הוליד שם כמה וכמה הלכות במוחלט. וכל זה סילוף, שהמהרשד"ם לא דיבר מזה, והיא טעות ישנה, שעליה כתב החזו"א "ומה מאד יש להצטער על הדברים" (סימן כ'). וכל זה פשוט ומפורש בספר "ארץ חיים" למהר"ח סתהון (יו"ד של"א).

והנה נוכחנו לדעת שטעויות חמורות הנ"ל הולכות ונקבעות בצבור, ונתחייבנו לשרש אחריהן.

נסים קרליץ יהודא שפירא מיכל יהודה ליפקוביץ

בעז"ה הדברים הנ"ל פשוטים וברורים ובעון שמיטה חרבה א"י והקב"ה יצילנו

חיים קניבסקי

בדבר השתמשות בחשמל כשר שבת במקומות המשותפים

הנני לעודד את הפעולות של ועדי הבית לסדר גנרטור לשבת לשימוש הכללי של הבנין. ובדאי שלא יגרם להם הפסד משמירת שבת, וכמו שהבטיחו חז"ל כל מזונותיו של אדם קצובין לו חוץ מהוצאות שבת ויו"ט וכו'.

נסים קרליץ הנני מצטרף להנ"ל ליוסף ש. אלישיב גם אני מצטרף א. ל. שטיינמן

הנני מצטרף לדבר מצוה זו מיכל יהודה ליפקוביץ חיים קניבסקי

הרגיל בנר

בעז"ה, י"ב בשבט תשס"ה

אמר רב הונא הרגיל בנר הויין ליה בני ת"ח. ר"ה הוה חליף ותני אפיתחא דרבי אבין נגרא, חזא דהוה רגיל בשרגי טובא, אמר תרי גברי רברבי נפקי מהכא, נפקי מינייהו רב אידי בר אבין ורב חייה בר אבין. רב חסדא הוה רגיל דהוה חליף ותני אפיתחא דבי נשא דרב שיזבי, חזא דהוה רגיל בשרגי טובא, אמר גברא רבא נפק מהכא, נפק מינייהו רב שיזבי (שבת כ"ג ב'), כ"ש מי שעוסק ימים ושנים שיה"י אור שבת כשר בעיר מישאל שיזכה לבנים ונכדים תלמידי חכמים גדולים.

א.ל. שטיינמן נסים קרליץ חיים קניבסקי

מיכל יהודה ליפקוביץ יהודא שפירא

בעז"ה ר"ח סיון תשס"ה

כתב המ"ב בס"י רנ"ו סק"ב שהמזכים את הרבים בשמירת שבת ובהשגחה שלא יחללו, יזכו לבנים גדולי ישראל ובכלל זה המסייעים לגנרטור שהוא בכלל שמירת שבת, והרשעים שמפריעים לזה השבת יפרע מהם ע"י שבת קייט

חיים קניבסקי

א'.

המכתבים עליהם חתום רבינו ניסים, ולקטו מתוך הספר חוט שני.

הצלת בית מדרשו הליגמן

נסיים במעשה כי בחודש שבט תשע"ה שהתנהל מערכה של ממש על עצם קיומו של ביהכ"ס הליגמן כאשר היו שניסו לקחתו ולהפכו למקום עסקים רח"ל, וכשדיברו עם רבינו בנושא, הגיב רבינו: "הרי ר' ניסים רב שם", בכך רבינו ביטא החשיבות הגדולה שרואה שמתנהל בהנהגת פוסק הדור, ורבינו נחלץ חושים למען ביהכ"ס ואף הגיע במיוחד לביהכ"ס לחפ"ק התרומות, ונתן תרומתו לחזק המגבית, ובי"ה המגבית נחלה הצלחה גדולה.

בתחילה נפתח במכתב מרן רבינו זצוק"ל ורשכבה"ג מרנא רבינו גרשון אדלשטיין זצוק"ל בקריאה בעת חליו של רבינו מרן פוסק הדור הגר"נ קרליץ זצוק"ל להתחזק בתפילה לרפואתו.

"הנה מרן הגאון רבי ניסים שליט"א חולה עכשיו, וצריך רחמי שמים לרפוי"ש, וידוע שצדיק מגין על הדור, כמ"ש רש"י על הפסוק היש בו עץ וגו' שצדיק מגין על כל המקום, אפילו על גויים ואפילו בסדום אם היו חמישים צדיקים או עשרה צדיקים זה היה מגין על סדום גם כן, מפני שצדיק משפיע השפעה טובה שיחזרו בתשובה

"וכך כתב גם מרן החזו"א זצ"ל באיגרת (ח"ג סב) כי במקום שיש בעל תורה אמיתי השפעתו ניכרת על כל הסביבה, אפילו אם אינו מדבר כלום, עצם מציאותו של בעל תורה אמיתי משפיעה.

"רבי ניסים שליט"א השפיע השפעה גדולה מאד, השפעה עצומה על כל הדור, בפסקיו ובחיבוריו שנתקבלו בכל העולם, וגם בסכסוכים שבין אדם לחבירו הייתה לו סייעתא דשמיא מיוחדת, וגם אמר הרבה שיעורים בהלכה ובמוסר והרי הוא משפיע בצדקתו על כל הדור, הוא אדם קדוש ממש, איש קדוש, וגם כשהוא חולה אבל הקדושה קיימת ומשפיעה על כל הדור. מה שהוא נמצא איתנו זה דבר שנותן זכויות לכל הדור ומשפיע ומגין על הדור."

"כל אחד צריך לבקש ולהתפלל עליו, תפילת ציבור יש בה כוח מיוחד."

בענין מקום השתנות הימים המכונה קו-התאריך (המערידיאן בלע"ז)

לשאלת רבים הרינו מפרסמים את הוראת מרן החזו"א זצלה"ה [והסכים לזה מרן הגר"ז הלוי זצ"ל], כי מקומו הוא תשעים מעלות (שש שעות) ממזרח לירושלים עיה"ק. ולפי זה חל יום השבת במדינת יפן ביום שהגויים תושבי המקום קוראים אותו יום ראשון.

כך הורה רבינו הלכה למעשה, ופסק שאין צורך כלל להחמיר להימנע ממלאכה ביום שהגויים תושבי המקום קוראים אותו יום שביעי.

וכדין יום השבת, כך הוא דין יום הכיפורים ושאר מועדי ישראל.

רבינו החזון איש זצ"ל פירש את שיטתו בקונטרס שמונה עשרה שעות [בו מבואר דעת הראשונים שגבול היום מתארך מירושלים למערב שמונה עשרה שעות ומקדים שש שעות מירושלים למזרח] שהדפיס אותו בשנת תש"ג וחזר ונדפס בתוך ספר חזון איש

על או"ח ומועד. וכן הורה למעשה לבני הישיבות שגלו ליפן בזמן המלחמה העולמית באלול תש"א.

ז' אלול תשס"ז

חיים קניבסקי נסים קרליץ

אדר תש"ע

שמירת קדושת שם ה'

מפיצים לאחרונה נוסחאות של "נשמת כל חי" עם חתימת ישתבח בשם ומלכות, שלא בנוסח תפילת שחרית של שבת, וזה מכשול חמור. ויש שחשבו לתקן והשמיטו שם אחד, ולא הועילו, דעדיין יש שם ומלכות.

ופונים אנו למדפיסים ולמפיצים לתקן מכשול חמור זה, ולהדפיס עד התיבות "מעלה ועד עולם" ועד בכלל, ולא יותר.

חיים קניבסקי נסים קרליץ

יארצייט הי"ג להגאון האדיר רבי אברהם גניחובסקי זצוק"ל: נביא הלכות ועובדות מרבותינו

מכתבי הרה"ג רבי שמואל אהרן פיש שליט"א מח"ס אגן הסהר

זה המופת הכי גדול

שח לי הגר"מ גולדבלט שליט"א באחד הימים בעשיית אמר רבי אברהם שצריך ללכת להגר"ח קניבסקי כיון שהשאירו לו שני מעטפות אחד בשביל הגר"ח ואחד בשביל הגר"י בויאר ויצאנו להגר"ח קניבסקי רבי אברהם מסר לו המעטפה ודיבר אתו בלימוד וקרוב לשעה עשר שם רבי אברהם לב שהחליף את המעטפות. ויצאנו יחדיו לבית הגר"ח ברחוב רשב"ם הרבנית פתחה ואמרה שהרב בעליית הגג והרב אמר שיכנס ונכנס הרב רבינו דפק והגר"ח פתח לו ומסר לו המעטפה [הגר"ח היה באמצע לומר תהילים] כשירדנו שאלה הרבנית את הרב האם פתחו לך והשיב רבינו בחיוב אמרה לו הרבנית זה המופת הכי גדול כיון שמעולם הרב לא פתח לי את הדלת בהיותו שם.

רבי אברהם זצ"ל סיפר ששמע מאדם נאמן שנכנס להגר"ח קניבסקי וסיפר לו על ידידו שהוא תלמיד חכם שסובל הרבה מרעיותו שמצירה לו ואמר אותו תלמיד חכם שאינו יודע מה אשתו רוצה ממנו הוא בסך הכל רוצה ממנה דבר אחד ויחיד ותו לא מידי והוא: שרוצה שתקיים את מאמר חז"ל בתנא דבי אליהו רבה פ"ט "איזו היא אשה כשרה שעושה רצון בעלה" ויותר מזה אינו מבקש כלום. ואמר שכאשר הגר"ח שמע זאת הוא נעמד מכסאו ודפק על השולחן ואמר לו "תגיד לו שהוא אינו תלמיד חכם".

והוסיף רבי אברהם שהדברים מפורשים במסכת דרך ארץ שתלמיד חכם הוא שפל לאנשי ביתו ואינו משתרר עליהם ואדם שחושב רק על הדרך של להיות כל איש שורר בביתו הוא אינו תלמיד חכם. וכמו כן מבואר שם שתלמיד חכם הוא עניו ושפל רוח זרזי ממולא עלוב ואהוב לכל אדם שפל לאנשי ביתו ירא חטא ואהוב לכל אדם. ושאל רבי אברהם הניחא כל הדברים תלויים הם באדם עצמו אבל אהוב לכל אדם הרי זה לא בידו שהרי זהה תלוי בדעת אחרים. ופירש רבי אברהם שזה מבחן שאם אדם חושב שהוא תלמיד חכם שיבחן את עצמו האם הוא אהוב לכל אדם ואם אין הדבר כן עליו לדעת שעדיין לא הגיע למדת תלמיד חכם.

[א. ה. רבינו חיים מוולוז'ין ברוח חיים על אבות (פ"ו מ"א) מפרש מדוע בברכת חתנים אומרים שמח תשמח רעים האהובים ולא רעים האהובים ומפרש דהעיקר הוא להיות נאהב שזה נעשה על ידי שנותן לחבירו ולא להיות אוהב שזה נעשה ע"י שמקבל מחבירו וזוהי לה רק ע"י שעושים רצונו של השני בשלמות ומכבדים אותו כראוי]

ביום ו' י"א אייר תשס"ח סיפר רבי אברהם זצ"ל למו"ח ולי הקטן סיפור נפלא ומרומם כדי לחזקנו באמונת חכמים, וכה היו דבריו: שהשבע היה באמריקה, וכך היו עובדי יהודי משם התקשר ובקשו שיגיע במיוחד מא"י לארצות הברית להיות סנדק לבנו. ואע"פ שלא היה נראה לרבי אברהם כלל שצריך כל כך לטרוח, מכל מקום החליט להתיעץ על כך עם הגר"ח קניבסקי האם להיענות לבקשה והציע לפניו השאלה ונימק הצדדים דכיון שמשועבד לשיעורים וזו טירחא גדולה בשבילו שמא אינו צריך כל כך. והשיבו הגר"ח שישע ויהוסיף לפרש שכפי גודל הקושי כך גודל השכר.

ונסע רבי אברהם והיה מדובר שישעה במקום כשעה או שעתיים ותיכף ישוב ארצה. אמנם אבי הבן האריך בדרשתו ובאמצע דרשה הרי לא יוצאים [א. ה. כבוד הבריות גם על חשבון הפסד טיטה...] על כן המתין רבי אברהם עד הסוף ומיד יצא לשדה התעופה. ובהגיעו לשם אמרו לו שכבר הפסיד וכבר א"א להכנס למטוס, אך ראו שפניו חמוצות [כלשונו]. וברור שראו את פניו המאירות כיון שכל הקרוב לרבי אברהם לא ראה חמיצות על הארת פניו מימיו]

המוכיר התקשר ואמר לרבי אברהם רץ בכל כוחך וכך עשה וכשהגיע למטוס הדלת של המטוס כבר היתה חצי סגורה ונכנס פנימה והיה נראה להדיא שהמתין רק לו שיכנס ויסעו. [א. ה. כמה נפלא לראות מזה מדת בטחונו של רבי אברהם שבוטח שלא יארע לו דבר מחמת שנוהר שלא לבייש את אבי הבן].

ולאחר שחזר לא"י נתברר לרבי אברהם שהיה שם ויכוח גדול בין אבי הבן לאמו, שאבי הבן היתה לו מחויבות לרב מסוים ואילו האם אמרה שאם יקח אותו לסנדק היא לא תגיע כלל לברית, ועשו פשרה שיביאו רב מא"י ובכך נפתרה המריבה. [א. ה. ולא לחינם גלגלו ממרומים זכות זו של השכנת שלום על ידי רבי אברהם, שכידוע מסר נפשו על הדבר הזה].

והוסיף רבי אברהם זצ"ל שבו לא נגמר הסיפור. דראש ישיבה אחד התקשר אליו שהמשגיח ביישיבה רוצה לעזוב, אבל אם הוא יעזוב כל קיום הישיבה בסכנה, וביקש שישכנעו להישאר. ולאחר ששמע ממנו רבי אברהם את הנימוקים מדוע רוצה לעזוב אמר לו שאם יש לו סיבות צודקות מה שייך לשכנעו. אך אעפ"כ התקשרתי למשגיח ואמרתי לו את מה שאמר לי הגר"ח שלפי גודל הקושי כך גודל השכר וסיפרתי לו את כל הסיפור הנ"ל ונשתכנע ע"י כך להישאר ביישיבה. עכ"ד כפי שרשמתי לזכרון סמוך לשמיעתם.

באחד השיעורים סיפר הגר"א גניחובסקי והקדים לסיפורו בזה"ל: ברור הדבר שאדם שהיה ביישיבה חודש ימים ואפי' שבועיים הוא נהיה בן אדם אחר לגמרי, ושוב חזר בו רבי אברהם ואמר שרוצה לתקן דבריו והוא, שקודם שכן אדם היה ביישיבה ספק אם אפשר בכלל לקרוא לו בן אדם הוא רק נראה כבן אדם, עם ידים ורגלים אבל לא זה הדברים שהם מותר האדם מן הבהמה, אבל אחרי חודש ימים ביישיבה כבר נהיה בן אדם.

וסיפר שהיו שני נערים שנכנסו ליישיבת מיר, והיו בתחילת דרכם, והם התיישבו על הכסאות והתחילו לקשקש ולפטפט בדברי בטלה. והנה ראש הישיבה הגאון רבי נחום פרצוביץ זצוק"ל נכנס וכאשר שמו לב אליו מיד התחילו לומר בקול רם כאילו הם לומדים: תנו רבנן... ניגש אליהם ראש הישיבה ואמר להם: לי יותר טוב שתקשקשו באמת ממה שתלמדו בשקר... שהרי לומדים ביישיבה מסכת נדרים ובכל מסכת נדרים לא מוזכר אפי' פעם אחת תנו רבנן. ומדבר זה קיבלו מוסר השכל שהמשיך ללוותם כל חייהם.

והמשיך הגר"א גניחובסקי דכאשר סיפרו זאת לבעל דרך אמונה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל אמר מיד תוך כדי דיבור ש"תנו רבנן" לא כתוב אבל "דתנו רבנן" כן כתוב.

ואמר רבי אברהם שלזכות למדרגות שכאלו בידיעת התורה זה בבחינת "סוד ה' ליראי ובריתו להודיעם".

שאלתי [במוש"ק פ' במדבר מ"ב לעומר קודם ערבית] להגר"ח קניבסקי זצוק"ל מה דינו של מזיק באונס שחייב בתשלומין האם חייב לפייסו ואין יום הכיפורים מרצה עד שימחל לו.

והשיבני דבאונס אין חיוב לפייס, ושאלתי האם באונס כעין אבידה גם כן ואמר דכיון שנהג כדן אי"ז אלא חידוש לענין תשלומין שחייב ותו לא.

עוד שאלתי מדברי הש"ס בברכות [דף ל"א] על עלי שפגע בחנה שקראה שכורה שמדוע כתב הרב שליט"א במכתב לספר דרכי צדק שאין כאן חיוב פיוס רק ממדת חסידות, והשיבני דעלי נהג כדן א"כ לא היה חיוב מדינא לפייסה ורק לפניו משורת הדין פייסה שאמר לה לך שלום עכ"ד.

ובי' סיון ס"ח פגשתי בהגאון ר' נסים קרליץ זצוק"ל ושאלתי אותו מה דינו של מזיק באונס כעין אבידה דחייב בתשלומין האם חייב לפייס את חבירו והשיבני דכיון שיש טענה עליו חייב לבקש מחילה (ושאלתי מהו באונס גמור להרמב"ן ושתק וכפי הנראה דסובר דכיון שיש טענה עליו כמש"כ החזו"א א"כ הדין שוה ולשיטת החולקים כיון שאין טענה פשוט שאי"צ).

וסיפרתי את כל הדברים המובאים לעיל לרבי אברהם זצ"ל ואמר לי שמחלוקת חכמים זו תהא גם בשומר שכן שאירע אצלו גניבה ואבידה שחייב בתשלומין דנפ"מ לבקשת מחילה, ושאלתי מהו במשיב חמץ לאחר הפסח שנפטר מדין הרי שלך לפניך [כמפורש במשנה ב"ק צ"ו ע"ב] ואמר שבוה הדין פשוט שצריך בקשת מחילה שהרי הזיקו.

הגר"ר שלמה קרפ שליט"א שח לי שיום אחד פגש את רבי אברהם לאחר תפילת ותיקין, והיה בלא הכובע כיון שהיה יוצא מביתו עטוף בטלית ותפילין, ושאל אותי האם אני בכיוון של רח' רשב"ם היות שברצונו ללכת בעל הדרך אמונה וברצונו לחבוש כובע כשנכנס אליו אם אוכל להשאיל לו הכובע לאותם רגעים.

שח לי חכם אחד שבהיותו באחת הפעמים אצל בעל דרך אמונה זצוק"ל, נכנס רבי אברהם, ושאל הגר"ח לרבי אברהם מי שבנה דירת עראי האם הוא חוזר עליו מעורכי המלחמה? ואמר רבי אברהם שאינו יודע. ואמר הגר"ח שאם נאמר שחוזר, הרי כולם בונים סוכה שהיא דירת עראי ונמצא אם כך שבמלחמה של חודש תשרי כולם יחזרו מעורכי המלחמה וזה לא מסתברא.

רבי אברהם הציע שידוך לגיסי והיה לו התלבטות ואמר לרבינו שהוא צריך להתיעץ עם אדם גדול באמרו זאת ספק רבי אברהם כף אל כף ואמר בזה הדבר אני יכול לעזור לך שבהיות ואבי היה לו קשר עם הסטייפלר ממילא יש לי גישה לבית הגר"ח קניבסקי ואוכל לסדר לך פגישה אצלם. [כמה ענווה מופלאה והתבטלות לחכמים יש כאן אשר עין ראתה כל אלו].

קרעו שערי שמיים בתפילה ובתחנונים לרפואת הגאון הגדול רבי ישראל בונים בן חיה רויזא שרייבר שליט"א ר"י נתיב הדעת וגאב"ד אשדוד, הזקוק לרחמי שמיים מרובים

ו"ל ע"י מכון "דרך אמונה" בקול ובכתב - קו דרך אמונה: 0799-211-666 לקבלת הגיליון במייל: a0799211666@gmail.com

הגיליון מובא מידי שבוע במסגרת חוברת אוצר הפרשה, גליונות מרבותינו זצוק"ל ושלטי"א ניתן לקבלו במייל - a169258235@gmail.com

נא טלו שותפות ביזכי הרבים - לתרומות והנצחות לזכות ולע"ג ניתן לפנות למייל אוצר הפרשה, וכן במספר - 055-760-0055